

RIKSADVOKATEN

Statsadvokatene
Politimestrene

REF.:

VÅR REF.:
Ra 03-563 HST/mw
541.1

DATO:
16.12.03

TAP AV RETTEN TIL Å FØRE MOTORVOGN MV. OG INNFØRING AV ORDNING MED PRIKKBELASTNING AV FØRERKORT – NYE REGLER OM DOMSTOLSBEHANDLING

1 Tap av retten til å føre motorvogn mv

1.1 Regelendringene

Ved lov 4. juli 2003 nr. 77 ble kompetansen til å frata noen retten til å føre motorvogn mv. på grunn av straffbare forhold overført til domstolene, og det følger av lovendringen at avgjørelsen skal treffes i forbindelse med straffesaken, jf. straffeprosessloven § 2 nr. 4. Tap av førerretten mv. kan etter lovendringen også vedtas ved forelegg, jf. straffeprosessloven § 256 nr. 4. Forarbeider er Ot. prp. nr. 52 (2002-2003), Innst. O. nr. 117 (2002-2003) og Besl. O. nr. 110 (2002-2003).

I forarbeidene er det forutsatt at dagens praksis, jf. Justisdepartementets rundskriv G 102-2000 (håndhevingsinstruksen) videreføres gjennom regler fastsatt i forskrift. Et utkast til forskrift om tap av retten til å føre motorvogn m.v. er under utarbeidelse i Justisdepartementet. Forskriften vil bli gitt ved kongelig resolusjon.

Lovendringene trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer. Det tas sikte på at endringene skal tre i kraft **1. januar 2004**. Forutsetningen må være at forskriften foreligger innen den tid. Videre må førerkortforskriften endres.

Kompetansen til å frata noen retten til å drive persontransport mot vederlag (kjøreseddel) på grunn av straffbare forhold er også forutsatt overført fra forvaltningen til domstolene, eventuelt ved vedtakelse av forelegg, jf. straffeprosessloven § 2 nr. 4 annet punktum. Kompetanseoverføringen krever endringer i lov 21. juni 2002 nr. 45 om yrkestransport med motorvogn og fartøy. Slike endringer er foreslått i Ot. prp. nr. 17 (2003-2004). Også disse lovendringer tas det, etter det opplyste, sikte på å få vedtatt med ikrafttredelsesdato **1. januar 2004**. Normer for idømmelse av tap av kjøreseddel forventes tatt inn i den nevnte forskrift om tap av førerrett mv.

1.2 Sanksjonene

De sanksjoner som overføres fra forvaltningen til påtalemyndigheten og domstolene fra ikrafttredelsesdato vil – forutsatt at endringer i lov og forskrift kommer på plass tidnok – være:

- sperrefrist for førerrett, jf. vegtrafikkloven ny § 24a annet ledd
- tap av retten til å føre førerkortpliktig motorvogn, jf. vegtrafikkloven ny § 33 nr. 1 eller 2
- tap av mopedførerbevis, jf. vegtrafikkloven ny § 33 nr. 6
- forbud mot å kjøre førerkortfri motorvogn, jf. vegtrafikkloven ny § 35 første ledd
- pålegg om ny førerprøve, jf. vegtrafikkloven ny § 33 nr. 1 femte ledd
- tap av retten til å drive persontransport mot vederlag (kjøreseddel), jf. forslag til ny § 37f annet ledd i yrkestransportloven

1.3 Retningslinjer

Riksadvokaten har vært høringsinstans i forbindelse med endringen i vegtrafikkloven og til et utkast til forskrift om tap av førerrett mv., men har ikke på annen måte vært koplet inn i det arbeid som pågår for å forberede og tilrettelegge overgangen fra ileggelse av de ovennvente sanksjoner fra forvaltningsvedtak til påtalevedtak/domstolsavgjørelse. Utfyllende retningslinjer for påtalemyndighetens behandling av sakene vil – i og med at de nødvendige lovvedtak/forskrifter ennå ikke foreligger – måtte vente. En tar derfor sikte på å komme tilbake med mer utfyllende retningslinjer tidlig på nyåret.

I mellomtiden må påtalemyndigheten innrette sin behandling av de aktuelle saker på grunnlag av de lovendringer som alt er foretatt og de lovendringer og den forskrift som forventes å foreligge i løpet av inneværende måned. Det understrekes dog at det er dagens vilkår for bruk av sanksjonene etter vegtrafikkloven som er forutsatt overført i forskrift om tap av førerrett. Forskrift om tap av førerrett mv. vil gi detaljerte regler for praktiseringen.

Det er å merke seg at sanksjonene etter lovendringen bare kan fremmes i forbindelse med en vanlig straffesak. Det er derfor sentralt at påtalemyndigheten sørger for å ta dem med i forelegg eller i påstander for domstolene.

1.4 Overgangsregler

Antakelig vil følgende overgangsregler bli gitt:

Saker hvor forelegg er utferdiget før 1. januar 2004 følger den nåværende ordning med administrative førerkortreaksjoner mv. Fra og med 1. januar 2004 må fastsettelse av tap av førerrett mv., når slik sanksjon følger av lov eller forskrift, tas med i forelegg når saken avgjøres med bot.

På samme måte gjelder nåværende ordning med forvaltningsmessig sanksjon for saker påtalemyndigheten har sendt retten med tiltale eller begjæring om tilståelsesdom før 1. januar 2004, mens det i saker oversendt retten etter 1. januar 2004 vil være domstolen som skal ta stilling til tap av førerrett mv. Tiltalebeslutningen må inneholde varsel om at påtalemyndigheten vil kreve tap av førerretten, jf. straffeprosessloven § 252 tredje ledd, og påstand om dette må nedlegges under hovedforhandlingen.

2 Innføring av ordning med prikkbelastning av førerkort

Samferdselsdepartementet fremmet ved Ot. prp. nr. 71 (2001-2002) forslag til lovhjemmel for å innføre prikkbelastning av førerkort, jf. Innst. O. nr. 60 (2001-2002). Stortinget vedtok lovendringen 17. juni 2002. Ordningen med prikkbelastning av førerkort er ved lov av 4. juli 2003 nr. 77, jf. ovenfor, tilpasset overføringen av kompetanse til domstolene hva gjelder det å frata noen føreretten, og vil tre i kraft samtidig med ordningen om domstolsbehandling av tap av førerett mv, dvs. **1. januar 2004**.

Ved kgl. res. av 19. september 2003 ble forskrift om prikkbelastning vedtatt. Forskriften trer i kraft **1. januar 2004** og gjelder overtredelser *begått etter denne dato*, jf. forskriften § 7.

Etter prikkbelastningsforskriften legges det opp til et system der nærmere angitte forhold som er avgjort ved rettskraftig dom, vedtatt forelegg eller vedtatt forenklet forelegg fører til registrering av prikk. Prikkbelastningen er således ingen påtaleavgjørelse, den skjer automatisk etter at straff er ilagt, jf. dog nedenfor om den prikkbelastning som er avgjørende for tap av førerett.

Den som registreres med åtte prikker eller mer i løpet av tre år, skal som hovedregel tape føreretten for seks måneder. Tap av føreretten fastsettes av domstol, eller gjennom vedtakelse av forelegg, som ledd i behandlingen av den straffesak som er grunnlag for den avgjørende prikkbelastningen. Den enkelte prikkbelastning skal imidlertid ikke avgjøres av domstolen.

Nødvendige retningslinjer fra riksadvokaten vil bli gitt i tilknytning til de øvrige endringer, som er omtalt under punkt 1.

Det er imidlertid alt nå å merke seg at det i forelegg for forhold som medfører registrering av prikker må orienteres om denne følge av å vedta forelegget.

Riksadvokaten ber statsadvokatene og politimestrene følge nøye med i mulig lovvedtak (yrkestransportloven), fastsettelse av forskrift om tap av førerett, ikraftttredelse og de *overgangsbestemmelser* som vil måtte reguleres i forskriften. Politimestrene har ansvar for at påtalejuristene i politiet blir orientert. Det er viktig å unngå "glipp" fra påtalemyndigheten ved overgangen fra forvaltningssanksjon til straffeprosessuell sanksjon.

Hans-Petter Jahre
ass. riksadvokat

Harald Strand
statsadvokat

Gjenpart:

Justisdepartementet, Politiavdelingen
Politidirektoratet
Samferdselsdepartementet
Vegdirektoratet